

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาล
ตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
The Application of Buddhadhamma Principles for the
Administration of Kantuatramuan Sub-district Municipality,
Prasat District, Surin Province

พระวัชรเพชร กิตติโก (เสาวพันธ์), พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, และพระปลัดสุระ ญาณธโร,
Phra Watcharapetch Kittiko (Saowapan), Phrakru Pariyatpanyasophon,
and Phrapalad Sura Yantharo
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Email: aoiladdawan05@gmail.com

Received : March 11, 2025;

Revised : April 8, 2025;

Accepted : September 28, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กล่าวคือ การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร 5,668 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 374 คนโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูปหรือคน วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.36 S.D. = 0.771)

2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็น โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลผล พบว่า 1) จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน (t = -1.014, Sig. = 0.226) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 2) จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน (F =0.605, Sig.=0.696) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3) จำแนกตามการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน (F =1.719, Sig.=0.163) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 4) จำแนกตามอาชีพ พบว่าแตกต่างกัน (F =2.535, Sig.=0.040) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 5) จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า แตกต่าง (F = 4.335, Sig.= 0.005 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล พบว่า 1) ฉันทะ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลกันตวจระมวล ควรใจในงานที่ตนเองบริหารอยู่ จะต้องทำในสิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง และมีความสุจริต ยุติธรรม 2) วิริยะ ผู้บริหารเทศบาลและเจ้าหน้าที่กันตวจระมวล ควรมีความขยันหมั่นเพียร ปฏิบัติงานด้วยความพยายาม 3) จิตตะ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลกันตวจระมวล ควรใส่ใจในงานของตน มีความกระตือรือร้น ทำด้วยความมีชีวิตชีวา 4) วิมังสา ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลกันตวจระมวล หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อบกพร่องอยู่เสมอ

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม; บริหารงาน ; เทศบาลตำบล

Abstract

The objectives of this research article were: 1) To study the management of Kantuatramuan Subdistrict Municipality, Prasat District, Surin Province; 2) To compare the management of Kantuatramuan Subdistrict Municipality by categorizing it based on personal factors; and 3) To study the problems, obstacles, and suggestions for applying Buddhist principles in the management of Kantuatramuan Subdistrict Municipality, Prasat District, Surin Province. This research employs a mixed-methods approach: quantitative research with a population of 5,668 people, a sample size of 374 individuals, and qualitative research with 12 key informants. The analysis uses content analysis techniques.

The research findings were as follow ;

1. The public's opinion on applying Buddhist principles in the management of Kantuatramuan Subdistrict Municipality was moderate overall ($\bar{x} = 3.36$, S.D. = 0.771).

2. Comparison of opinions by personal factors revealed: Gender: No significant difference ($t = -1.014$, Sig. = 0.226), hypothesis rejected. Age: No significant difference ($F = 0.605$, Sig. = 0.696), hypothesis rejected. Education: No significant difference ($F = 1.719$, Sig. = 0.163), hypothesis rejected. Occupation: Significant difference ($F = 2.535$, Sig. = 0.040), hypothesis accepted. Monthly income: Significant difference ($F = 4.335$, Sig. = 0.005), hypothesis accepted.

3. The application of Buddhist principles in municipal management included: Chanda (Desire): The executives and staff should content with their work, ensuring it is good, correct, honest, and just. Viriya (Effort): The executives and staff should diligent, performing their duties with perseverance. Citta (Mindfulness): The executives and staff should attentive, energetic, and enthusiastic in their work. Vimamsa (Investigation): The executives and staff should use wisdom to reflect, analyze, and inspect regularly for flaws.

Keywords: Buddhadhamma principles ; administration ; Sub-district Municipality

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) มีเป้าหมาย “มุ่งมั่นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในศตวรรษที่ 21” เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และ

สังคมไทยมีความสุข มีความปรองดองสามัคคีและมีความเอื้ออาทร คนไทย มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อให้ทัน
สภาวะการณ์ของโลกที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม (สำนักงานสภา
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562 : 45)และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ส่งผลทำให้
ประเทศไทยต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง โดยการปรับปรุงรูปแบบและกระบวนการ
ในการบริหารจัดการใหม่ที่เน้นการบริการเชิงยุทธศาสตร์ มุ่งผลสัมฤทธิ์ความคุ้มค่าและการมีส่วนร่วมจาก
ทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันจะนำมาสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการและ
เสริมสร้างระบบราชการให้มีความเข้มแข็งและมีขีดสมรรถนะสูงอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานา
ประเทศได้ (อณัญญา พงษ์ไพรัตน์, 2560 : 1)

การบริหารภาครัฐภายใต้ระบบราชการควรมีลักษณะสำคัญ คือ การกระจายอำนาจ
สู่ท้องถิ่นเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตย โดยมุ่งลดบทบาท
ของรัฐส่วนกลาง (Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่จำเป็นและให้ประชาชนได้มีส่วนในการ
บริหารงานชุมชนท้องถิ่นส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานทุกองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น
รวมทั้งจัดให้มีการตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เริ่มตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ
การกำหนดนโยบาย การจัดซื้อจัดจ้างและการแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง เพื่อความโปร่งใส ความมี
ประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนเร่งส่งเสริมความ
สนใจในบทบาท และการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานให้การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมี
ประสิทธิผล เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้น ซึ่งเหตุผลการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตาม
รัฐธรรมนูญก็เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดขั้นตอนการดำเนินการอันเนื่องจาก
การล่าช้าในการตัดสินใจจากส่วนกลาง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมดำเนินการตลอดจนร่วมตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน
ได้อย่างแท้จริง เพื่อให้การพัฒนาส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งการเมือง
เศรษฐกิจ และสังคม (สิริพัฒน์ ลาภจิตร, 2550 : 190)ปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการกิจเกี่ยวกับการบริหารใน
ส่วนท้องถิ่นเพื่อตอบสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ของภาครัฐเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ ทั้งนี้ วิธีการ
และรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้อง
คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและความสามารถในการปกครองตนเอง องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของ
ประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่
ประชาชนในท้องถิ่น (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560 : 74-75)

เทศบาลถือได้ว่าเป็นหน่วยงานการปกครองในระดับท้องถิ่นที่เก่าแก่คุ้นเคย และเป็นรากฐาน
สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งยังเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองท้องถิ่นที่กระจาย
อำนาจเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับ เช่น ฉบับปี 2540 และฉบับปี 2550 ได้
บัญญัติให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นโดยเปิดโอกาสให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน
ท้องถิ่นของตนเอง อันเป็นการพัฒนาพื้นฐานของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยเทศบาลยังแบ่งเป็น
เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล โดยในพื้นที่นี้นำเทศบาลตำบล 2 แห่งมาศึกษาเปรียบเทียบกับ
เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 50 เช่น รักษาความ
เรียบร้อยของประชาชน บำรุงศิลปจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
รวมทั้งมีอำนาจในการบริหารจัดการหรือปฏิบัติงานให้บริการพัฒนาเทศบาลทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม

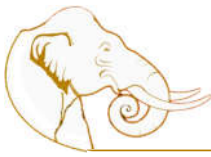
เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง (สุนันทา กายี, 2553 : 90)

เทศบาลตำบลกันตวจระมวล มีภาระหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นสังคม มีการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อเป็นสภาพการณ์ในอนาคตซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายและคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นหรือบรรลุในอนาคตข้างหน้า มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพหลักและอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืนมั่นคง โดยมุ่งให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และได้ดำเนินการเพื่อติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกันตวจระมวล โดยเก็บข้อมูลการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของทุกส่วนราชการ ทั้งข้อมูลในเชิงปริมาณและเอกสารการรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บริหาร และนำมาสรุปเป็นภาพรวมของการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน คือ แผนที่ตั้งไว้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์มีโครงการที่ตั้งไว้ในแผนพัฒนาเป็นจำนวนมาก การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ บางครั้งอาจไม่ครบตามแผน หรืออาจมีความล่าช้าไม่เป็นตามแผนที่ตั้งไว้ บุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องแผน จึงไม่เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามแผน ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้ งบประมาณที่ได้รับไม่เหมาะสมและพอเพียงกับโครงการ ระยะเวลาในการจัดทำโครงการที่กำหนดตามแผนปฏิบัติไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของทางราชการ เช่น เศรษฐกิจ สังคม วิกฤตการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการรายงานผลการดำเนินงานจากหน่วยงานอื่นที่ได้ข้อมูลล่าช้าทำให้เป็นปัญหาที่มีผลต่อการบริหารงานของเทศบาล จึงจำเป็นต้องแก้ไขอย่างรวดเร็ว แต่ถ้าเอาหลักการบริหารสากลทั่วไปมาแก้ไข ปัญหาที่อาจจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรนัก ดังนั้น เห็นควรประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาช่วยสนับสนุนในการบริหารงานของเทศบาล คือ หลักอิทธิบาท 4 เพราะเป็นเครื่องที่จะให้ลุถึงความสำเร็จตามท้องถื่นการประสงค์

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าในประเด็นดังกล่าวควรที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อนำผลที่ได้มาจากการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการประยุกต์ใช้การบริหารงานของเทศบาลให้ประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนและอย่างมีประสิทธิภาพสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

3. เพื่อศึกษาการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
4. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
5. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หลักอิทธิบาท 4

อิทธิบาท 4 เป็นหนึ่งในคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้มีขึ้นในจิตใจ และพัฒนาให้เจริญงอกงาม ฉันทะ คือ ความพอใจในงานที่ทำ วิริยะ คือ ความเพียรหรือความขยันทำงาน จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ หรือฝึกฝนในการนั้นเสมอ วิมังสา คือ การใช้ปัญญาพิจารณา เหตุผล และกระบวนการทำงานพอมีฉันทะใจรักแล้ว มันก็เกิดความเพียรพยายามเมื่อมีความเพียรพยายามใจก็ฝึกฝนจดจ่ออยู่กับสิ่งนั้น ๆ ไตร่ตรองถึงข้อบกพร่องข้อที่ควรแก้ไขหาทางทดลองปรับปรุงตั้งใจจริงตั้งใจทำงานนั้นตั้งใจทำเต็มที่มีความเพียรพยายามผลสำเร็จของงานก็เป็นผลสำเร็จ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารนั้นครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบริหารอันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการหรือการมอบหมายงาน การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีความประสานระหว่างกันและกัน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหาร ซึ่งแนวคิดเหล่านี้จะครอบคลุมไปถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ผู้บริหารทุก ๆ องค์การต้องมีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารงานต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

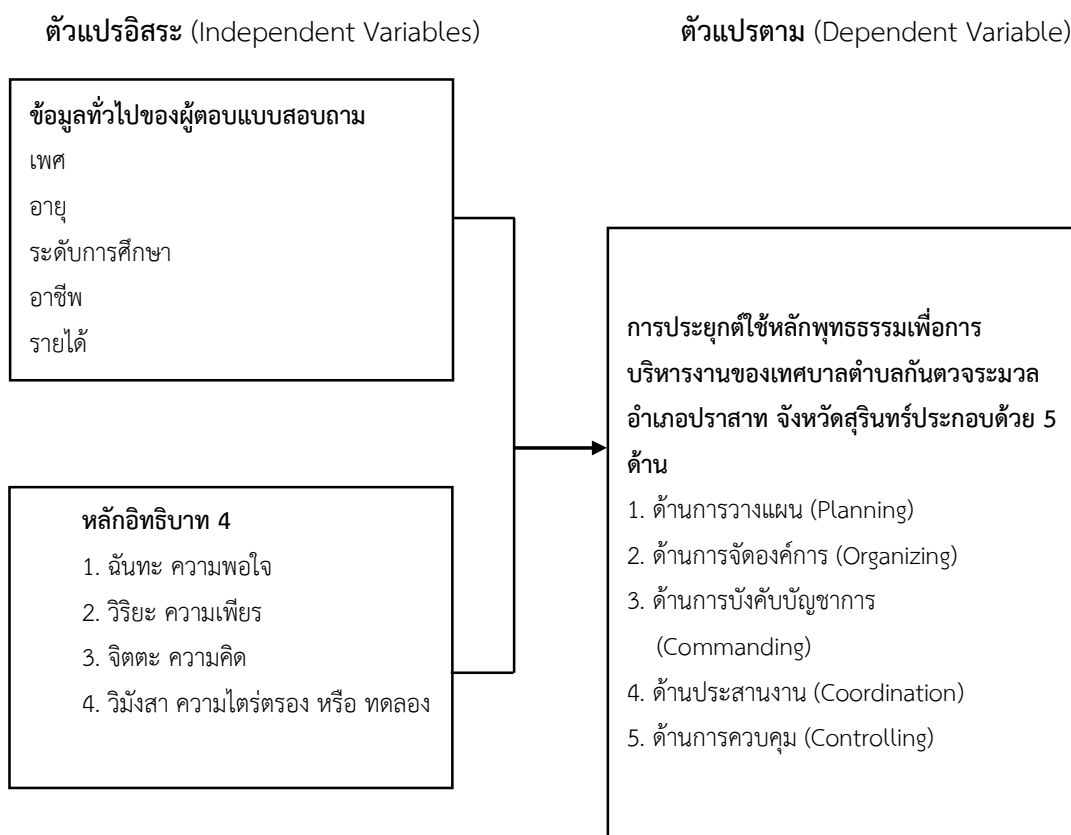
การปกครองตนเองของท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอนมีประชากร ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารงานคลังของตนเอง และมีสภาของท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันรับผิดชอบทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยผลานวิธี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้กำหนดแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1. ด้านฉันทะ ความพอใจ 2. ด้านวิริยะ ความเพียร 3. ด้านจิตตะ ความคิด 4. ด้านวิมังสา ความไตร่ตรอง

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล 5 ด้าน คือ 1. ด้านการวางแผน (Planning) 2. ด้านการจัดองค์การ (Organizing) 3. ด้านการบังคับบัญชาการ (Commanding) 4. ด้านประสานงาน (Coordination) 5. ด้านการควบคุม (Controlling)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

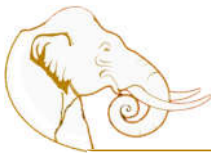
การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีโครงสร้างในการสัมภาษณ์ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. **ด้านประชากร (Population)** ได้แก่ ประชากรในเขตเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 5,668 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง (Sample)** ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ซึ่งได้มาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การบริการของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 5,668 คน ได้ประชากรจากการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (ยูทธ โกยวรรณ, 2554 : 107-108) จำนวน 374 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ ๓ ตอน หาค่าเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์โดยใช้สูตรคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๘๓

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงสถิติพรรณนา (Descriptive Analysis) ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น วิเคราะห์โดยการหาค่า t-test. และค่า F-test
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายถึงข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 12 รูปหรือคน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยวิธีการ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
2. นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
3. วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
4. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ รวม 6 ด้าน จากแบบสอบถาม คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์กร 3) ด้านการบังคับบัญชา 4) ด้านการประสานงาน 5) ด้านการควบคุม และ 6) ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงาน: หลักอิทธิบาท 4 สรุปผลได้ดังนี้

โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$ S.D. = 0.725) เมื่อพิจารณา เป็นราย ด้านสรุปได้ดังนี้

- 1) ด้านการวางแผน คือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$ S.D. = 0.77)
- 2) ด้านการจัดองค์กร คือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$ S.D. = 0.762)
- 3) ด้านการบังคับบัญชา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$ S.D. = 0.81)
- 4) ด้านการประสานงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.29$ S.D. = 0.77)

5) ด้านการควบคุม โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$ S.D. = 0.76)

6) ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงาน: หลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$ S.D. = 0.811)

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นประชาชนต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลผล (จากแบบสอบถาม) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ 5 ด้าน ซึ่งผลการวิจัยสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1) สมมติฐานที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($t = -1.014$, Sig. = 0.226) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

2) สมมติฐานที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F=0.605$, Sig.=0.696) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3) สมมติฐานที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F=1.719$, Sig.=0.163) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

4) สมมติฐานที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่าแตกต่างกัน ($F=2.535$, Sig.=0.040) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

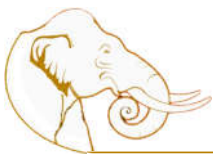
5) สมมติฐานที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ พบว่า แตกต่างกัน ($F=4.335$, Sig.=0.005) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ (จากแบบสัมภาษณ์ ข้อ 1 – 5) มีดังนี้

1) ด้านการวางแผน

ปัญหาด้านการวางแผนงาน ของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล พบว่า แผนงานที่ได้วางไว้มักมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ และมีโครงการที่จัดตั้งไว้ในแผนการพัฒนาดำเนินเป็นจำนวนมาก ซึ่งการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งบางครั้งอาจไม่ครบตามแผนงาน หรืออาจมีความล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้ บุคลากรขององค์กรส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการวางแผน จึงไม่เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามแผน ระยะเวลาในการจัดทำโครงการที่ได้กำหนดไว้ตามแผนไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง

ข้อเสนอแนะ การแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 : 1) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น งานการวางแผนจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้า ทั้งแผนคน แผนเงิน แผนงาน ศึกษาแล้ววางแผนทางปฏิบัติไว้ล่วงหน้า กระทำก่อนลงมือปฏิบัติจริง ผู้บริหารเทศบาลตำบลกันตวจระมวล ควรมีความยินดีในงานรับผิดชอบนี้ด้วยเป็นภาระหน้าที่ จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กร และกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางการทำงานในอนาคต หา

กลยุทธ์แบบใหม่ จัดคนให้เหมาะกับงาน วางแผนการจัดสรรและควบคุมงบประมาณการจัดระบบอำนวยการ ความสะดวกต่างๆ ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน นอกจากนั้นจะต้องวางแผนอนาคตป้องกันปัจจัยเสี่ยง “องค์กรแห่งการเรียนรู้” ต่อไป 2) วิริยะ มีความพากเพียรในงาน มุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เพื่อให้งานบรรลุผล ผู้บริหารเทศบาลตำบลกันตวจระมวล ต้องมีความวิริยะ อุตสาหะ ในงานหน้าที่ความรับผิดชอบ อำนวยการ กำกับ ติดตามแผนงาน ทั้งในรูปแบบการประชุมและติดตามในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีความอดทนไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค 3) จิตตะ ผู้บริหาร/บุคลากรของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล ควรเอาใจใส่ จดจ่อ ในสิ่งที่ทำอยู่ในการวางแผนทุกขั้นตอน มีจิตใจที่เข้มแข็งไม่ย่อท้อในการทำหน้าที่การงาน มีจิตใจสงบเป็นปกติ เข้าใจและรู้จักสิ่งทั้งหลายทั้งปวงอย่างถูกต้องตามที่เป็นจริง 4) มั่งสา ผู้บริหาร/บุคลากรของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล ควรหมั่นพิจารณาทบทวนถึงการวางแผนงาน หาเหตุผลในสิ่งนั้น ไตร่ตรอง หาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน เกินเลยบกพร่องหรือขัดข้องในกิจที่ทำ คิดทบทวนรักษาสิ่งที่ดีไว้ หาทางแก้ไขและปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องเป็นอุปสรรคเพื่อประสิทธิภาพสูงสุด

2) ปัญหาด้านการจัดการ : โครงสร้างการบริหารและระบบงาน

(1) ระบบการจัดการข้อมูลขาดการพัฒนาที่ต่อเนื่องเพื่อให้ทันสมัย ทั้งทางด้านรายได้ รายจ่าย และระบบการทำงานอื่น ๆ ของเทศบาล (2) อำนาจหน้าที่ของนายกเทศบาลมนตรี พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ. 2496 และฉบับแก้ไข งานบางอย่างที่กระทำอาจมีผลกระทบต่อคะแนนเสียงของตน ทำให้ไม่กล้าใช้อำนาจได้อย่างเต็มที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานเทศบาลตำบลไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร (3) การกำหนดความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลไม่ชัดเจน มีความซ้ำซ้อนของผู้ปฏิบัติงานในแต่ละฝ่าย ไม่รู้ว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบงานที่แท้จริง ทำให้การปฏิบัติงานไม่เต็มที่และการมอบหมายงานไม่ตรงอำนาจหรือหน้าที่

ข้อเสนอแนะ การแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 : (1) ฉันทะ ผู้บริหารมีความพอใจยินดีในสิ่งที่ต้องดำเนินการด้านโครงสร้างการบริหารและระบบงาน หาวิถีทางเพื่อให้ระบบการจัดการข้อมูลดำเนินไปด้วยดีและทันสมัยรองรับต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีความพอใจที่จะทำงานในหน้าที่เป็นอย่างดี ไม่คำนึงถึงคะแนนเสียงที่อาจมีผลกระทบต่อคะแนนเสียงตนเอง มีความพอใจในการแก้ไขปัญหากำหนดบทบาท/จัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ไม่ซ้ำซ้อนอย่างชัดเจน โดยเป็นระเบียบข้อบังคับตามความเหมาะสม (2) วิริยะ ทศ.กันตวจระมวล ควรดำเนินการและหมั่นติดตามผลของการแก้ปัญหาด้านการจัดระบบข้อมูลฯ ด้านการจัดการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบแก่บุคลากร จัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทำด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจ ไม่ย่อท้อแม้เกิดปัญหาและอุปสรรคเพื่อให้งานที่ทำบรรลุผล แม้จะมีความรู้สึกว่ามีผลกระทบต่อคะแนนเสียงตนเอง ผู้บริหารต้องมีความวิริยะ อุตสาหะ ในงานหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยการอำนวยการ ควบคุมกำกับติดตามแผนงาน ทั้งการประชุมอย่างสม่ำเสมอ และมีความตั้งใจที่จะทำงานในหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จ (3) จิตตะ ทศ.กันตวจระมวล ควรเอาใจใส่ฝักใฝ่ ในการแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้างและระบบงานทุกขั้นตอน เอาใจใส่อย่างจริงจังอยู่กับงานนั้น เกาะติดไม่ปล่อย ทั้งนี้เพื่อให้มีการแก้ไขเป็นขั้นเป็นตอน ตลอดเส้นทางการดำเนินการจนบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งในการทำงานแต่ละระดับ ต้องใช้จิตใจที่เข้มแข็งและเข้าใจ รู้จักสิ่งทั้งหลายทั้งปวงอย่างถูกต้องตามที่เป็นจริง (4) มั่งสา ทศ.กันตวจระมวล โดยเฉพาะผู้บริหารควรหมั่นไตร่ตรองพิจารณาทบทวนถึงการดำเนินการแก้ไขปัญหาโครงสร้างและระบบการจัดการ หาเหตุผลในสิ่งนั้น และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน บกพร่องหรือขัดข้องในกิจที่

ทำคิด ทบทวนรักษาสิ่งที่ได้ไว้ หาทางแก้ไขและปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องเป็นอุปสรรค โยไม่คำนึงถึงผลกระทบ ต่อหน้าที่ด้านคะแนนเสียง ถือว่าได้ทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

3) ปัญหาด้านการบังคับบัญชาการ พบว่า

(1) การสั่งงานข้ามสายงานบังคับบัญชา (2) ขาดเกณฑ์ในการสั่งที่แน่นอน (3) ขาดการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร และผู้บังคับบัญชาขาดความรู้ ความเข้าใจอย่างชัดเจนในงานที่มอบหมาย

ข้อเสนอแนะ การแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 : (1) ฉันทะ ผู้บริหาร หัวหน้างาน มีความพอใจยินดีในงานการบังคับบัญชาหรือสั่งการในงานที่ต้องรับผิดชอบนี้เนื่องด้วยเป็นภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งจะต้องกระทำให้เป็นผลสำเร็จด้วยดี โดยผู้บริหาร หัวหน้างานจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี และต้องเข้าใจในงานของตนเป็นอย่างดี รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด (2) วิริยะ คือ เพียรประกอบสิ่งนั้น เป็นความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจ มีความพากเพียร สั่งการในสายงานบังคับบัญชาที่รับผิดชอบอย่างมุ่งมั่น ทุ่มเท ตามขอบเขตของหน้าที่ตน อย่างไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เพื่อให้งานที่ทำการบรรลุผล ผู้บริหารต้องมีความวิริยะ อุตสาหะ ในงานหน้าที่เพื่อให้งานพื้นที่เทศบาลตำบล กันตวาระมวลงสำเร็จตามเป้าประสงค์ขององค์กรอันเกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด (3) อย่างจดจ่อ ตามที่ได้วางแผนไว้อย่างเป็นขั้นตอน เอาใจใส่อย่างจริงจังอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อยให้งานเกิดปัญหา ซึ่งในการทำงานแต่ละระดับ ต้องมีจิตใจที่เข้มแข็งในการในการทำหน้าที่ ทำจิตใจให้เป็นปกติอย่างสุขุมรอบคอบ ให้เข้าใจและรู้จักสิ่งทั้งหลายทั้งปวงอย่างถูกต้องตามที่แท้จริง (4) วิมังสา ผู้บริหาร หัวหน้างาน ต้องหมั่นพิจารณาทบทวนถึงงานที่ได้ดำเนินไปตามที่ได้พิจารณาสั่งการไว้ หาเหตุผลในสิ่งนั้นหากพบกรณีสงสัยหรือมีข้อผิดพลาด ไตร่ตรอง หาเหตุผล และตรวจสอบ รับผิดชอบการแก้ไขโดยฉับพลันทันทีให้เสร็จเรียบร้อย โดยไม่ปล่อยทิ้งปัญหาไว้เบื้องหลัง

4) ปัญหาด้านการประสานงาน พบว่า การประสานงานภายในระหว่างหน่วยงานของ ทศ.กันตวาระมวลง มีข้อขัดข้อง ดังนี้ (1) ให้ข้อมูลล่าช้าเกินไป การที่ติดต่อประสานงานกับอีกหน่วยงานหนึ่ง ล่าช้านั้นอาจจะเป็นเพราะว่ามัวแต่รอข้อมูลจากอีกหลายหน่วยงาน จึงทำให้ส่งข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องล่าช้าตามไปด้วย ปัญหานี้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง (2) รับส่งข้อมูลผิดพลาด การรับและส่งมอบข้อมูล รายงาน เอกสารที่ผิดพลาด ย่อมนำไปสู่การติดต่อประสานงานที่ไม่รู้จบ คนบางคนยังไม่ทนฟัง กลับด่วนสรุปตามอำเภอใจ หรือคนบางคนเอาเร็วไวเกินไป ส่งข้อมูลให้ด้วยความรวดเร็ว แต่ข้อมูลที่นำส่งให้กลับพบแต่ข้อผิดพลาด (3) เพิกเฉยและหลงลืม การเพิกเฉย ไม่สนใจว่าเป็นหน้าที่ของตนเองที่จะต้องติดตาม ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ คิดว่าไม่ใช่เรื่อง ไม่ใช่หน้าที่ ไม่เห็นความจำเป็น หรือไม่เห็นความสำคัญของการติดต่อประสานงาน คิดเสียแต่ว่ารอให้อีกฝ่ายติดต่อมาเองไม่ดีกว่าหรือ และบางคนยังซ้ำร้ายใหญ่ นิดแล้วแต่กลับลืมนัดที่รับปากไว้ (4) ไม่ได้รับความร่วมมือ มีสาเหตุมาจาก มีความคิดที่แตกต่างกัน มีอคติต่อกัน ไม่ชอบกัน หรือปิดบังข้อมูล ทำให้ไม่เกิดความร่วมมืออย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ การแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 : (1) ฉันทะ ทุกฝ่ายของ ทศ.กันตวาระมวลง ควรต้องมีความพอใจยินดีในงานรับผิดชอบนี้ ร่วมกันเนื่องด้วยเป็นภาระหน้าที่ เพื่อให้การประสานงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลทำให้กิจการงานที่ร่วมกันทำ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยสำเร็จตามเป้าประสงค์ (2) วิริยะ ทุกฝ่ายของ ทศ.กันตวาระมวลง ควรมีความมุ่งมั่นตั้งใจ ทุ่มเททั้งกายและใจ ร่วมมือร่วมใจทำงานกันด้วยการประสานงานกันเป็นอย่างดี ไม่ย่อท้อแม้มีปัญหาและอุปสรรค ร่วมกันประสานงานกันเพื่อให้งานที่ทำการบรรลุผล มีความวิริยะ อุตสาหะ ในงานหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความตั้งใจที่จะให้งานในหน้าที่ให้ได้รับความสำเร็จกันทุกด้าน (3) จิตตะ ทุกฝ่ายของ ทศ.กันตวาระมวลง ควรเอาใจฝักใฝ่จดจ่อ ใน

การประสานงานเพื่อการทำภารกิจใดๆ ให้สำเร็จทุกขั้นตอน ประสานกันเอาใจใส่อย่างจริงจังอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อยหรือห่างไปไหน มีจิตใจเข้มแข็งร่วมประสานงานกันทำหน้าที่ในงานให้ดีที่สุด ทำจิตใจให้มันสงบ เป็นปกติ สุขุมรอบคอบ ให้เข้าใจและรู้จักสิ่งทั้งหลายทั้งปวงอย่างถูกต้องตามที่เป็นอย่างจริง (4) ทุกฝ่ายของ ทศ. กันตวจระมวล ควรหมั่นไตร่ตรองพิจารณาทบทวนถึงการประสานงานกันที่ผ่านมา หาเหตุผลในสิ่งนั้น และตรวจสอบหาข้อยิ่งหย่อน บกพร่องหรือขัดข้องในเรื่องประสานงานที่ทำกิจใดๆ ร่วมกันนั้นมีข้อดีข้อเสีย อย่างไร นำมาทบทวนพิจารณาปรับปรุงแก้ไขโดยรักษาข้อที่ดีไว้ หาทางแก้ไขและปรับปรุงข้อที่บกพร่องเป็น อุปสรรคให้สำเร็จสิ้น ทั้งนี้เพื่อให้การประสานกันได้อย่างราบรื่น อันเป็นผลให้งานต่างๆ ที่ร่วมกันทำร่วม รับผิดชอบนั้นได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

5. ปัญหาด้านการควบคุม (Controlling) พบว่า (1) บุคลากรฝ่ายการปฏิบัติงานบางส่วนไม่ค่อยยอมรับการควบคุมโดยตรง มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเมื่อรู้ว่าตนเองกำลังถูกควบคุม (2) การประเมินผลการปฏิบัติงานบิดเบือนจากความเป็นจริง ทำให้บุคลากรเสียขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน (3) แนวทางการควบคุมนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะ การแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 : (1) ฉันทะ ผู้บริหารเทศบาลกันตวจระมวล ควรต้องมีความพอใจยินดีรับผิดชอบงานในด้านการควบคุม (Controlling) อย่างเต็มที่ เพื่อการควบคุมบังคับบัญชา/การปฏิบัติงานให้ดำเนินไปด้วยดี เนื่องด้วยเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ (2) วิริยะ ผู้บริหาร เทศบาลกันตวจระมวล ควรต้องมีความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจ ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคด้านการควบคุม เพื่อให้งานที่ทำบรรลุผล มีความวิริยะ อุตสาหะ ในงานหน้าที่ความรับผิดชอบ อุตสาหะไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรคไม่เคยแสดงออกถึงความย่อท้อ (3) จิตตะ ผู้บริหาร เทศบาลกันตวจระมวล ควรต้องเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้นอย่างจดจ่อ ในงานด้านการควบคุมนั้นทุกขั้นตอน อย่างจริงจังกับงานนั้น ไม่ปล่อยวางไม่ห่างไปไหน ซึ่งในการทำงานแต่ละระดับ และต้องทำใจใช้จิตใจให้เข้มแข็งในการที่จะทำหน้าที่การทำงาน ทำจิตใจให้มันสงบ สุขุมรอบคอบ ทำจิตใจให้เป็นปกติ ให้เข้าใจและรู้จักสิ่งทั้งหลายทั้งปวงอย่างถูกต้องตามที่เป็นอย่างจริง (4) วิมังสา ผู้บริหาร ทศ.กันตวจระมวล ควรหมั่นไตร่ตรองพิจารณาทบทวนถึงงานการควบคุม หาเหตุผลในสิ่งนั้น โดยตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน เกินเลย ข้อบกพร่อง หรือข้อขัดข้องในสิ่งที่ทำ คิดทบทวนรักษาสິงที่ดีไว้ หาทางแก้ไขปัญหาและปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องอันเป็นอุปสรรคให้เรียบร้อย

5. การการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 (จากแบบสัมภาษณ์ ข้อ 6)

1) ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลกันตวจระมวล ควรต้องพอใจในงานที่ตนเองบริหารอยู่ หากผู้บริหารองค์กรขาดฉันทะ คือ ไม่ได้รักในงานของตน จะนำไปสู่ความล้มเหลวทั้งหน้าที่การงานของตนและ ความล้มเหลวขององค์กรได้ ผู้บริหารที่ต้องมีฉันทะ คือ ผู้บริหารต้องรักในงานของตนอยู่เสมอเพื่อให้ตนมีจิตฝักใฝ่ที่จะให้งานของตนนั้นบรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารจึงต้องทำในสิ่งที่ดีงามถูกต้อง และมีความสุจริต ยุติธรรม เพียรทำในงานให้สำเร็จ ด้วยความรักในงาน รักในองค์กร และรักผู้ร่วมงาน มีความเต็มใจในการช่วยเหลือ เพื่อนร่วมงานในหน่วยงาน มีความปรารถนาดีต่อสิ่งที่ทำ ผู้บริหารก็จะทำให้องค์กรนั้นประสบความสำเร็จได้

2) วิริยะ เพียรประกอบสิ่งนั้น ความขยันหมั่นเพียรเป็นพื้นฐานของผู้ที่ต้องการจะประสบความสำเร็จ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลกันตวจระมวล จึงต้องมีความขยันหมั่นเพียร ปฏิบัติงานด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อุตสาหะ ไม่ท้อถอย เพียรประกอบ ความดี ความบากบั่น ฝ่าฟันความรู้หาประสบการณ์ใหม่เพื่อนำมาบริหารงานที่ตนรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติงานด้วยความไม่เบื่อหน่าย

ขณะเดียวกัน ผู้บริหารต้องมีความเพียรในการระวัง และละอกุศล อบายมุข ให้มี จิตที่แน่วแนเฉพาะสิ่งที่จะทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จโดยไม่เบียดเบียนหรือก่อเกิดโทษภัยทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

3) **จิตตะ** เอาใจฝึกฝัในสิ่งนั้น ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลกันตวจระมวล ควรต้องใส่ใจในงานของตน เอาจิตฝึกฝัไม่ปล่อยจิตให้ฟุ้งซ่านเลื่อน ลอย มีความกระตือรือร้น ทำด้วยความมีชีวิตชีวา สดชื่นขณะที่ทำงานเสมอ การมีใจที่จดจ่อกับสิ่งนั้น จะเกิดความรักชอบ ทำให้คิดได้ ไตร่ตรองหาเหตุผลที่เหมาะสมได้ ป้องกันการเกิดข้อผิดพลาดในการบริหารองค์กร ปฏิบัติงานโดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เกิดความขัดแย้ง ผู้บริหารใดที่ไม่จดจ่ออยู่กับงานที่ทำ ทำงานแบบผ่าน ๆ ขาดความรักชอบ จะส่งผลเสียต่อองค์กรได้ ดังนั้น ผู้บริหารต้องเอาใจฝักับงานที่ทำอยู่เสมอจึงจะบริหารองค์กรให้บรรลุผลสำเร็จได้

4) **วิมังสา** หมั่นตรึงตรองพิจารณาหาเหตุผลในสิ่งนั้น ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลกันตวจระมวล หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจ ตรวหาเหตุผล และตรวจสอบข้อบกพร่องอยู่เสมอ เมื่อพบข้อผิดพลาดให้คิดวางแผนหาวิธีแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ใช้ปัญญาไตร่ตรองสิ่งใดผิด สิ่งใดถูกยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพของตนเองมิให้ต่างพร้อย ไม่วอกแวก ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ละโมภในทรัพย์สินเงินทองของสมนาคุณอันเป็นเหตุให้ตนและองค์กรต้องต่างพร้อย คุณธรรมวิมังสาจะเป็นแรงผลักดันให้ผู้ประพฤติไปสู่ความสำเร็จผลตามที่มุ่งหมาย

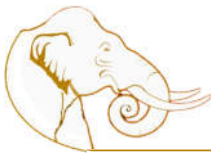
อภิปรายผลการวิจัย

1. **ระดับความคิดเห็นประชาชนต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ รวม 6 ด้าน** (จากแบบสอบถาม) คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์การ 3) ด้านการการบังคับบัญชา 4) ด้านการประสานงาน 5) ด้านการควบคุม และ 6) ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงาน : หลักอิทธิบาท 4

โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$ S.D. = 0.771) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุวิทย์ฯ สิริวัฒนโน ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า ๑. พนักงานมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. **การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นประชาชนต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์** โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลผล (จากแบบสอบถาม) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ 5 ด้าน ซึ่งผลการวิจัยสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1) **สมมติฐานที่ 1** ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($t = -1.014$, Sig. = 0.226) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุวิทย์ฯ สิริวัฒนโน ได้วิจัยเรื่อง “ในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า พนักงานที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน และรายได้รวมต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) **สมมติฐานที่ 2** ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F=0.605$, $Sig.=0.969$) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพนธ์ โอภาษิ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์พบว่าส่วนใหญ่เกิดจากผู้บริหารขององค์กรที่ใช้อำนาจการตัดสินใจฝ่ายเดียวและไม่นำข้อมูลปัญหาของท้องถิ่นมาจัดทำ ฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงานและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน

3) **สมมติฐานที่ 3** ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F=1.719$, $Sig.=0.163$) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุวิทย์ฯ สิริวัฒน์ ได้วิจัยเรื่อง “ในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า พนักงานที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน และรายได้รวมต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) **สมมติฐานที่ 4** ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่าแตกต่างกัน ($F=2.535$, $Sig.=0.040$) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

5) **สมมติฐานที่ 5** ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้พบว่า แตกต่างกัน ($F=4.335$, $Sig.=0.005$) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

5.2.3 การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้วยหลักอิทธิบาท 4 (จากแบบสัมภาษณ์ ข้อ 6)

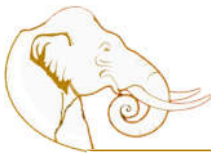
1) **ฉันทะ** จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล พบว่า การบริหารด้วย “ฉันทะ” คือ ควรต้องพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ผู้บริหารองค์กรควรพอใจในงานที่ตนเองบริหารอยู่ หากผู้บริหารองค์กรขาดฉันทะ คือ ไม่ได้รักในงานของตน จะนำไปสู่ความล้มเหลวทั้งหน้าที่การงานของตนและ ความล้มเหลวขององค์กรได้ ผู้บริหารที่

ต้องมีฉันทะ คือ ผู้บริหารต้องรักในงานของตนอยู่เสมอเพื่อให้ตนมีจิตฝึกฝัที่จะให้งานของตนนั้นบรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารจึงต้องทำในสิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง และมีความสุจริต ยุติธรรม เพียรทำในงานให้สำเร็จ ด้วยความรักในงาน รักในองค์กร และรักผู้ร่วมงาน มีความเต็มใจในการช่วยเหลือ เพื่อนร่วมงานในหน่วยงาน มีความปรารถนาดีต่อสิ่งที่ทำ ผู้บริหารก็จะทำให้องค์กรนั้นประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิทยุภา เมธีวรฉัตร** ได้วิจัยเรื่อง “พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอริยธำมะ 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนศิริวงศ์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์” ในด้านฉันทะ พบว่า โรงเรียนมีการจัดบุคลากรไปรับการฝึกอบรมภายนอกสถานที่อย่างสม่ำเสมอทั้งนี้เพราะฉันทะมีความหมายว่า ความพอใจความรัก ความชอบ ความสนใจในสิ่งที่ทำ คือ มีใจรักการทำงาน เมื่อมีหน้าที่รับผิดชอบในกิจการใดแล้วก็มีจิตใจรักในงานนั้น มีความตั้งใจที่จะทำงานพอใจที่ได้ทำงานชิ้นนั้น

2) วิริยะ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล พบว่า การบริหารด้วย “วิริยะ” คือ ควรต้องมีความเพียรประกอบสิ่งนั้น ความขยันหมั่นเพียรเป็นพื้นฐานของผู้ที่ต้องการจะประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจึงต้องมีความขยันหมั่นเพียร ปฏิบัติงานด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน ไม่ท้อถอย เพียรประกอบ ความดี ความบากบั่น ฝ่าฟันความรู้หาประสบการณ์ใหม่เพื่อนำมาบริหารงานที่ตนรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติงานด้วยความไม่เบื่อหน่าย ขณะเดียวกัน ผู้บริหารต้องมีความเพียรในการระวัง และละอกุศล อบายมุข ให้มี จิตที่แน่วแน่เฉพาะสิ่งที่จะทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จโดยไม่เบียดเบียนหรือก่อเกิดโทษภัยทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวุฒิพงษ์ ถาวรจิตโต (รักเรียน)** ได้วิจัยเรื่อง การนำหลักอริยธำมะ 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” พบว่าการนำหลักอริยธำมะ 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำหลักอริยธำมะ 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำหลักอริยธำมะ 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุดยกเว้นด้านฉันทะ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนำมาใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก

3) จิตตะ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล พบว่า การบริหารด้วย “จิตตะ” คือ ควรมีเอาใจฝึกฝัในสิ่งนั้น ผู้บริหารต้องใส่ใจในงานของตน เอาจิตฝึกฝัไม่ปล่อยจิตให้ฟุ้งซ่านเลื่อน ลอย มีความกระตือรือร้น ทำด้วยความมีชีวิตชีวา สดชื่นขณะที่ทำงานเสมอ การมีใจที่จดจ่อกับสิ่งนั้น จะเกิดความรักใคร่ ทำให้คิดได้ ไตร่ตรองหาเหตุผลที่เหมาะสมได้ ป้องกันการเกิดข้อผิดพลาดในการบริหารองค์กร ปฏิบัติงานโดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เกิดความขัดแย้ง ผู้บริหารใดที่ไม่จดจ่ออยู่กับงานที่ทำ ทำงานแบบผ่าน ๆ ขาดความรอบคอบ จะส่งผลเสียต่อองค์กรได้ ดังนั้น ผู้บริหารต้องเอาจิตฝักับงานที่ทำอยู่เสมอจึงจะบริหารองค์กรให้บรรลุผลสำเร็จได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสุพิตร์ เขมวีโร (บุญบรรล)** ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอริยธำมะ 4 ในการ ปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอมะนัง

ประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีความเห็นคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิริยะ ($\bar{X} = 4.30$) ด้านจิตตะ ($\bar{X} = 4.27$) ด้านฉันทะ ($\bar{X} = 4.24$) และด้านวิมังสา ($\bar{X} = 4.23$) การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของพนักงาน เทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวงที่มี อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยส่วนพนักงานที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาและสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

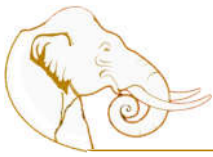
4) วิมังสา จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับทาง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการ บริหารงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล พบว่า การบริหารด้วย “วิมังสา” คือ ควรต้องหมั่นไตร่ตรอง พิจารณาหาเหตุผลในสิ่งนั้น ผู้บริหารหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจ ตรวหาเหตุผล และตรวจสอบ ข้อบกพร่องอยู่เสมอ เมื่อพบข้อผิดพลาดให้คิดวางแผนหาวิธีแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ใช้ปัญญาไตร่ตรองสิ่งใด ผิด สิ่งใดถูก ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพของตนเองมิให้ต่างพร้อย ไม่วอกแวก ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ ละโมบในทรัพย์สินเงินทองของสมนาคุณอันเป็นเหตุให้ตนและองค์กรต้องต่างพร้อย คุณธรรมวิมังสานี้จะ เป็นแรงผลักดันให้ผู้ประพฤติไปสู่ความสำเร็จผลตามที่มุ่งหมายสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปลัดสายชล จิตตกาโร (อาจปักษาส)** ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ใน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ตามหลักอิทธิบาท 4” ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางในการ บริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ พบว่า ควรสร้างความสัมพันธ์ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พยายามศึกษางานของตนเอง มีความ อุดหนุนต่อความยากลำบาก และพยายาม เพิ่มพูนความรู้ของตนอยู่เสมอมอบหมายงานให้เหมาะสมกับ ความสามารถและความถนัดของบุคลากรแต่ละคน ต้องไม่ยึดติดกับบุคคลหรืองานนั้นแต่ควรคำนึงถึง ผลประโยชน์ขององค์กร ด้านวิริยะ พบว่า เพียรพยายามให้มากเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพดีให้ความสำคัญกับ งานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้ด้วยความเต็มใจ มีความอดทนขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ไม่ละเลยในหน้าที่ แม้จะไม่ใช่วิเวลาทำงาน พยายามรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่นก่อนตัดสินใจ ด้านจิตตะ พบว่า มีความเข้าใจ ถึง ความต้องการใฝ่สนใจและให้ความสาคัญกับงานทุกชิ้นที่เข้ามาหา เอาใจใส่ในการทงานทั้งตนเองและใน ทีมงาน รู้คิด และวิเคราะห์ถึงงานที่ทำทุกอย่างว่าให้ผลคุ้มค่าเพียงไร ด้านวิมังสา พบว่า พัฒนา วิธีการ เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของงานบริการ หา เหตุผลและจุดที่ผิดพลาด และแก้ไขด้วยสติปัญญา ความรอบคอบ ต้องมีบรรทัดฐาน หรือกฎเกณฑ์ที่ทุกคน ยอมรับ และส่งเสริมให้ทุกคนปฏิบัติ

สรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัย ได้ดังนี้

```
graph TD
    Title[สรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัย ได้ดังนี้] --> Main[การประยุกต์หลักยุทธธรรมเพื่อการบริหารงานของ  
เทศบาลตำบลกวนตุ๋น อำเภอปาย จังหวัดสุรินทร์]
    Main --> Dimensions[หลักการบริหารงาน ๕ ด้าน อุดม.ตระปือญชัย]
    Dimensions --> D1[ด้านการวางแผน]
    Dimensions --> D2[ด้านการจัดองค์การ]
    Dimensions --> D3[ด้านการบังคับบัญชาการ]
    Dimensions --> D4[ด้านการประสานงาน]
    Dimensions --> D5[ด้านการควบคุม]
    Dimensions --> Strategies[การบูรณาการด้วยอิทธิบาท ๔]
    Strategies --> S1[อินทระ]
    Strategies --> S2[วิริยะ]
    Strategies --> S3[จิตตะ]
    Strategies --> S4[โมหะ]
    S1 --> D1_S1[ด้านการวางแผน  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S1 --> D2_S1[ด้านการจัดองค์การ  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S1 --> D3_S1[ด้านการบังคับบัญชา  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S1 --> D4_S1[ด้านการประสานงาน  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S1 --> D5_S1[ด้านการควบคุม  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S2 --> D1_S2[ด้านการวางแผน  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S2 --> D2_S2[ด้านการจัดองค์การ  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S2 --> D3_S2[ด้านการบังคับบัญชา  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S2 --> D4_S2[ด้านการประสานงาน  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S2 --> D5_S2[ด้านการควบคุม  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S3 --> D1_S3[ด้านการวางแผน  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S3 --> D2_S3[ด้านการจัดองค์การ  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S3 --> D3_S3[ด้านการบังคับบัญชา  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S3 --> D4_S3[ด้านการประสานงาน  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S3 --> D5_S3[ด้านการควบคุม  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S4 --> D1_S4[ด้านการวางแผน  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S4 --> D2_S4[ด้านการจัดองค์การ  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S4 --> D3_S4[ด้านการบังคับบัญชา  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S4 --> D4_S4[ด้านการประสานงาน  
เชิงยุทธบูรณาการ]
    S4 --> D5_S4[ด้านการควบคุม  
เชิงยุทธบูรณาการ]
```

ด้านการวางแผน เชิงยุทธบูรณาการ	ด้านการจัดองค์การ เชิงยุทธบูรณาการ	ด้านการบังคับบัญชา เชิงยุทธบูรณาการ	ด้านการประสานงาน เชิงยุทธบูรณาการ	ด้านการควบคุม เชิงยุทธบูรณาการ
- ทดสอบนโยบายด้านการวางแผน - กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน - ทบทวนกระบวนการทำงาน - กำหนดโครงสร้างองค์กร - กำหนดแผนงาน - กำหนดวิธีการดำเนินงาน - กำหนดวิธีการประเมินผล - กำหนดวิธีการควบคุม - กำหนดวิธีการตรวจสอบ - กำหนดวิธีการปรับปรุง	- ทดสอบนโยบายด้านการจัดองค์การ - กำหนดโครงสร้างองค์กร - กำหนดแผนงาน - กำหนดวิธีการดำเนินงาน - กำหนดวิธีการประเมินผล - กำหนดวิธีการควบคุม - กำหนดวิธีการตรวจสอบ - กำหนดวิธีการปรับปรุง	- ทดสอบนโยบายด้านการบังคับบัญชา - กำหนดโครงสร้างองค์กร - กำหนดแผนงาน - กำหนดวิธีการดำเนินงาน - กำหนดวิธีการประเมินผล - กำหนดวิธีการควบคุม - กำหนดวิธีการตรวจสอบ - กำหนดวิธีการปรับปรุง	- ทดสอบนโยบายด้านการประสานงาน - กำหนดโครงสร้างองค์กร - กำหนดแผนงาน - กำหนดวิธีการดำเนินงาน - กำหนดวิธีการประเมินผล - กำหนดวิธีการควบคุม - กำหนดวิธีการตรวจสอบ - กำหนดวิธีการปรับปรุง	- ทดสอบนโยบายด้านการควบคุม - กำหนดโครงสร้างองค์กร - กำหนดแผนงาน - กำหนดวิธีการดำเนินงาน - กำหนดวิธีการประเมินผล - กำหนดวิธีการควบคุม - กำหนดวิธีการตรวจสอบ - กำหนดวิธีการปรับปรุง

5) **ด้านการควบคุมเชิงพุทธบูรณาการ** ยินดีพอใจในงานที่ทำและรับผิดชอบ ทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามต่อองค์กร มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความวิริยะ อุตสาหะ เพื่อให้งานที่ทำ

บรรลุผล เอาใจใส่ทุ่มเทให้กับงานทั้งกายและใจ เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ มีจิตใจเข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อ มีความสุขุมรอบคอบ ทบทวนงานที่ได้ทำ พิจารณาปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่ขัดข้องให้ดีขึ้นจนงานสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) เทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ควรทำการศึกษาวิจัยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการด้านอื่น ๆ แล้วนำผลการวิจัยมาต่อยอดความคิดกับงานวิจัยขึ้นดังกล่าวนี้ แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนาเป็นแนวทางการบริหารจัดการที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

2) เทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการศึกษาวิจัยในการนำหลักธรรมอื่น ๆ ทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานและการพัฒนาองค์กรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพหน่วยงานภาครัฐด้วยหลักพุทธธรรม : อิทธิบาท 4

2) ศึกษาเปรียบเทียบแนวการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ระหว่างองค์กร

3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภาครัฐยุคใหม่

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.

เล่ม 1346 ตอนที่ 40 (16 เมษายน 2560)

แผนพัฒนาเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

ยุทธ ไถยวรรณ. (2543). “พื้นฐานการวิจัย” พิมพ์ครั้งที่ 4.กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (2562). “การบริการประชาชน และ

ประสิทธิภาพภาครัฐ (พ.ศ. 2561 – 2580)”, แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ.

สิริพัฒน์ ลากิจิตร. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการ

บริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์รัฐ

ประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนันทา กาหยี. (2553). “การเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารจัดการระหว่างเทศบาลตำบลห้วย

ยอดกับเทศบาลตำบลนาหวาง ในอำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์

มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พระภาณุวัฒน์ ฐิตวินโย (ทวีร่าง). (2554). “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมา

ภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ

ประศาสนศาสตร์.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุวิทย์ฯ สิริวัฒน. (2554). “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วน

ตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ

ประศาสนศาสตร์.(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

- นิพนธ์ โอภาสี. (2557). “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- พระมหาสุวิทย์ฯ สิริวัฒนโน. (2554). “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวุฒิพงษ์ การจิตโต (รักเรียน). (2553).การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุพิตร เขมวีโร (บุญบรรลุล), (2558). “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล เมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดสายชล จิตตกาโร (อาจปักษาส). (2555). “การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ตามหลักอิทธิบาท 4” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิษณุภา เมธีวรฉัตร.(2554). “พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนศิริวงศ์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อณัญญา พงษ์ไพรัตน์. (2560). “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 กับการบริหารงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานธุรการ โรงเรียนอนุบาลหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย”วิทยานิพนธ์สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.